14

රට වටා පද රටා

භාෂාව මානව සංස්කෘතියේ පදනම වශයෙන් සැලකෙයි. මිනිසා සත්ත්ව ලෝකයේ සෙසු සාමාජිකයන්ට වඩා විශිෂ්ට තත්ත්වයක් අත් පත් කර ගෙන ඇත්තේ ද භාෂා ශක්‍යතාව හේතුවෙනි. භාෂාවේ විභවතා උපයෝගි කර ගත් මිනිසා ජීව ලෝකය මෙන් ම ද්‍රව්‍ය ලෝකය ද පාලනය කිරීමේ ශක්තිය තමා සතු කර ගෙන තිබේ. මේ නිසා භාෂාවේ විවිධතා, විෂමතා හැදෑරීම මානව සමාජයේ උන්නතියට හේතු වන කරුණකි. ශ්‍රී ලංකාවේ උපභාෂාමය ව්‍යවහාර හා පරිමිත භාෂා ආශ්‍රිත යෙදුම් කිහිපයක් මේ පාඩමට ඇතුළත් වෙයි. වර්තමානය වන විට ප්‍රාදේශික හා සමාජීය උපභාෂාමය ව්‍යවහාර භාවිතයෙන් ඈත් වන ආකාරය දැක ගත හැකි ය. බහුජන සන්නිවේදන මාධ්‍ය ව්‍යාප්තිය හේතුවෙන් සම්මත ව්‍යවහාර ප්‍රචලිත වීමත් සමාන අධ්‍යාපන අවස්ථාත් ඊට හේතු වී තිබේ.

සිංහලය විවිධත්වයෙන් ද විචිත්‍රත්වයෙන් ද අනූන භාෂාවකි. පරිමිත හා ප්‍රාදේශික ව්‍යවහාර යනු සිංහල භාෂාවේ අපූර්වත්වය ප්‍රකට කරන සුවිශේෂ අංග දෙකකි.

ප්‍රාදේශික උපභාෂා

කිසියම් ප්‍රදේශයකට විශේෂ වන භාෂා ව්‍යවහාර ප්‍රාදේශික උපභාෂා ලෙස හඳුනා ගත හැකි ය. කිසියම් ප්‍රාදේශික උපභාෂාවක් පැතිර පවත්නා ප්‍රදේශය උපභාෂා කලාපයක් වශයෙන් නම් කෙරේ. රුහුණ, උඩරට, ඌව, දිගාමඩුල්ල, සත්කෝරළය, නුවර කලාවිය ආදිය සිංහල භාෂාවේ ප්‍රධාන ප්‍රාදේශික උපභාෂා කලාප කිහිපයකි.

රුහුණු උපභාෂාව

රුහුණු උපභාෂාව යනු අද දකුණු පළාත වශයෙන් හැඳින්වෙන ප්‍රදේශයට විශේෂ වූ උපභාෂාව යි. වැල්ලබඩපත්තුව, ගඟබඩපත්තුව, හිනිදුම්පත්තුව, තල්පේපත්තුව, ගිරුවාපත්තුව, මාගම්පත්තුව යන ප්‍රදේශ ඊට අයත් වේ.

පොදු වහර	රුහුණු ජන වහර
කුඹියා	හින්නා
ඔබ	ඔහේ
පුංචි අම්මා	බාපම්මා
මුදුන	කොණ්ඩුව
හිමිදිරිය	කළුකපාළුළිය
ලෙලි ගසනවා	ඔයනවා
මොකද	මක්කයි
කරදිය	කරිජ්ජ
අපමණ වැඩ කිරීම	සුමක්කරය
කුඩා	හිච්චි/හින්නි

උඩරට උපභාෂාව

වර්තමාන මධ්‍යම පළාත වශයෙන් සැලකෙන කඳුකරයටත් ඉහළ ඌව ලෙස සැලකෙන කඳුකරයටත් හතර කෝරළයටත් විශේෂ වූ උපභාෂාව උඩරට ජන වහර වශයෙන් ගැනේ.

පොදු වහර	උඩරට ජනවහර
මීහරකා	ඇම්බරයා
හට්ටි	අප්පල්ලේ
මඟුල් කපුවා	කේලම්කාරයා
පණිවිඩය	පහිනය
හිතුවක්කාරයා	ගුත්තා
හිමිදිරිය	හිනිමිදිරිය
කරදරය	අකරතැබ්බය
නළවනවා	පුන්නනවා

නොමිලේ බෙදා හැරීම සඳහා ය.

දිගාමඩුලු උපභාෂාව

වර්තමාන නැගෙනහිර පළාතට හා ඌව පළාතට අයත් බිම්තැන්නපත්තුව, වැව්ගම්පත්තුව, පානම හා වෙල්ලස්සපත්තුව යන ප්‍රදේශවල ව්‍යවහාර වන බස් වහර යි.

පොදු වහර	දිගාමඩුලු ජනවහර
මව	මෝ/මොවී
මහලු කත	හොටි අම්මා
බල්ලා	කැටා
මීහරක්	බෝල්ලු
වලසා	පරියා
හොද්ද	කායම
කිරිබත්	පුක්කා
හෙවණැල්ල	හේමලයා
මල්වර වීම	පිලිහොඳ වීම
රෝග වැලඳීම	විසාදිය

සත්කෝරළේ උපභාෂාව

වර්තමාන වයඹ පළාතට අයත් වැඋඩවිල්ලිහත්පත්තුවටත් රජවන්නිය හා කුමාරවන්නිය ඇතුළත් දෙමළහත්පත්තුව යන ප්‍රදේශවලටත් විශේෂ වූ උපභාෂාව යි.

පොදු වහර	සත්කෝරළේ ජනවහර
උදෑසන	වයිතාලය
රණ්ඩුව	හබය
පිරිමි ළමයා	කුඩහලුවා
මහන්සි වී වැඩ කිරීම	සුමේ
හමු වීම	මුලිච්චි වීම/හදි ගැසීම
උත්සාහ කරනවා	තතනනවා
වගා ළිං	පතහ
ජටාව	සුම්බරේ
හේන් කෙටීම	වල් ඇල්ලීම

සබරගමු උපභාෂාව

රත්නපුර දිස්ත්‍රික්කයට අයත් කුකුළුකෝරළය, අටකලන්කෝරළය, කොළොන්නකෝරළය යන ප්‍රදේශවලට විශේෂ වූ උපභාෂාව යි.

පොදු වහර	සබරගමු ජනවහර
පදිංචි වීම	පැලපදියම් වීම
වැස්ස	ගඟුල බානවා
අලි අල්ලන පුද්ගලයා	පනිත්තලයා

විශ්‍රාම ශාලා	මඩම්
අලි ඇල්ලීම	කුරුවෙ රාජකාරිය
කුඩා නිවස	මඩු පැල

නුවර කලාවියේ උපභාෂාව

උතුරුමැද පළාතට අයත් නුවරගම් පළාත, හුරුලුගම් පළාත, කලාගම් පළාත යන ප්‍රදේශවලට විශේෂ වූ උපභාෂාව යි.

පොදු වහර	**නුවර කලාවියේ ජනවර**
වැඩිමහලු සහෝදරයා	බක්කා
බිරිඳ	මායියා
විවාහයට පෙර තරුණියගේ තොරතුරු විමසීම	කෙකිනිපත් ගැසීම
නොහික්මුණු තැනැත්තා	මදාවියා
පරම්පරාව	සනුහරේ
විවාහ වීම	පැල්ගැහීම
අලුත් හේන	නවදැලි හේන
පැණි කොමඩු	දියදොස්
බැවුම	එල්ලංගාව

පරිමිත භාෂා

යම්කිසි අවස්ථාවක් හෝ ස්ථානයක් පදනම් කොට ගෙන නිශ්චිත සීමාවක් තුළ භාවිත වන භාෂා, පරිමිත භාෂා ලෙස හඳුන්වනු ලැබේ. විවිධ වෘත්තීන්, ආගමික ස්ථාන, විවිධ සමාජ කණ්ඩායම් හා අභිචාරමය අවස්ථා මුල් කොට ගත් භාෂා ව්‍යවහාර මීට අයත් වේ. ඒ අනුව ධීවර, පතල්, හේන් ආදි වෘත්ති ආශ්‍රිත භාෂා ව්‍යවහාර ද ශ්‍රීපාද වන්දනාව, තොවිල් වැනි අවස්ථා පදනම් කොට ගත් ව්‍යවහාර ද පරිමිත භාෂා ව්‍යවහාර වශයෙන් හඳුනා ගත හැකි ය.

පහත දැක්වෙනුයේ පරිමිත භාෂා කිහිපයකට අදාළ නිදසුන් වචන මාලාවකි.

කමත් භාෂාව

පොදු වහර	කමත් බස් වහර
කමතේ අළුවලින් යන්ත්‍රයක් ඇඳීම	අළුහන් වැඩීම
දෑතින් අල්ලා ගත හැකි තරම් වූ ගොයම් ප්‍රමාණය	උප්පිඩි
කොළ මැඩීමට හරකුන් එකට ඈඳා ගැනීම	හරක් කැරැල්ල/ඇඳුත්ත
ඇඳුත්තේ නායකයා	මුදුනා

ඇඳුත්තේ සෙසු හරක් සිවුදෙනා	කොළමුත්තා, එළවිස්සා, මට්ටයා, කලාතයා
ගොන් දෙන්නකු යෙදූ කැරැල්ල	බාන
කුල්ල	යතුර
පයින් ගොයම් පාගන විට එළන පැදුර	මාගල
වී මැනීමට භාවිත කළ උපකරණයකි.	කුටාලම
කාටුව බේරීමට භාවිත කරන උපකරණයකි.	දෙබර අත්ත

ධීවර භාෂාව

පොදු වහර	ධීවර බස් වහර
මසුන් මැරීම	පන්න කරනවා
දෙදෙනකුට පමණක් යෑමට හැකි ඔරු	වියල් ඔරු
කුඹ ගස	හැන්
ධීවර කණ්ඩායමේ නායකයා	මරක්කලාහේ
ඔරු අයිතිකරුවා	හැන්නදිරාල
යොත	බිළී මන්ද
වැහි කබාය	ජම්පර කළුව
දැල	ජාලය
දැල් අදින පුද්ගලයෝ	අම්බාවෝ/ජාලියෝ
මාළු වෙළෙඳපොළ	අලුයම්පොළ

හේන් භාෂාව

පොදු වහර	හේන් බස් වහර
පාවහන්	වාංපතුල්
වයසක මිනිසා	බුඩා
පක්ෂීහු	සකලයෝ
පක්ෂීන්ට වෙන් කළ කොටස	කුරුලු පාළුව
විශාල ගස් ද දැවී ගිය තැන්	අළු පොළ
හේන් වපුරා උදලු ගෑ පසු කරු සහිත ලීයකින් රොඩු ඉවත් කිරීම	ගැදැල්ල ගෑම
අඳුර වැටෙන වේලාව	අලියන් වෙලාව
අලියා	මහ එකා

පතල් භාෂාව

පොදු වහර	පතල් බස් වහර
කැට ගල් සහිත පස් තට්ටුව	ඉල්ලම
පස් සහ ඉල්ලම් ගොඩට ගැනීමට භාවිත කරන උපකරණයකි.	දබරය
හීන් යකඩ කූර	ඉල්ලම් කූර
නො වටිනා ගල්	සන්නම්
පතලේ පතුලේ සිට ඉල්ලම් ඇති දිශාවන්ට ඉල්ලම් කඩමින් යන මාර්ගය	දෝනාව
උදලු තලයක පමණ පස් දැමිය හැකි කුඩා කූඩයක්	කැට කූඩය
ඉල්ලම මැණික් වට්ටියට දැමීමට පෙර මහගල් කැට ඉවත් කරන කූඩය	කට්ට කූඩය
ගැරීමෙන් පසු පතුලේ ඉතිරි වන කොටස	නාම්බුව
ඉහළ මිල කියූ තැනැත්තාට මැණික විකිණීම	ගල දීම

ශ්‍රී පාද වන්දනාව ආශ්‍රිත භාෂාව

පොදු වහර	ශ්‍රී පාද වන්දනාව ආශ්‍රිත බස් වහර
ශ්‍රීපාද අඩවිය	දෙයියන්නෙ රට
ශ්‍රීපාද කන්ද තරණය	කරුණා කිරීම
වන්දනා කණ්ඩායම	නඩය
කණ්ඩායමේ නියමුවා	නඩේ ගුරා
පළමු වරට වන්දනාවේ යන තැනැත්තා	කෝඩුකාරයා
වන්දනාකරුවන්ගේ ගමන් මල්ල	සැහැල්ලුව
වැස්ස වහිනවා	ගඟුල බානවා

ප්‍රාදේශික හා පරිමිත භාෂා පිළිබඳ දැනුවත් වීම මගින් සිංහල භාෂාව හා සිංහල ජනතාව පිළිබඳ වැදගත් වූත් රසවත් වූත් තොරතුරු උකහා ගැනීමට හැකි ය. සාහිත්‍ය නිර්මාණකරණයේ දී භාෂාව සකස් කර ගැනීමට ද මින් අවස්ථාව උදා වේ. චිරන්තන සිංහල සාහිත්‍යය පිළිබඳ විද්‍යාත්මකව විමර්ශනය කිරීමට ප්‍රාදේශික හා පරිමිත භාෂා දැනුම වැදගත් වේ. ජනතාවගේ සංස්කෘතික රටාව හැදෑරීමට මින් ලැබෙන පිටුබලය ඉමහත් ය.

නොමිලේ බෙදා හැරීම සඳහා ය.

අවබෝධය

1. ප්‍රාදේශික උපභාෂා ඇති වීමට බලපෑ හේතු තුනක් දක්වන්න.
2. සිංහල භාෂාවේ ප්‍රාදේශික උපභාෂා කලාප කිහිපයක් නම් කරන්න.
3. පරිමිත භාෂා සඳහා නිදසුන් දක්වන්න.
4. ප්‍රාදේශික උපභාෂා අධ්‍යයනයෙන් ලද හැකි ප්‍රයෝජන නම් කරන්න.
5. ප්‍රාදේශික උපභාෂා පොදු භාෂාවෙන් වෙනස් වන්නේ කවර අංශවලින් ද?

ප්‍රායෝගික අභ්‍යාස

1. ඔබ ජීවත් වන ප්‍රදේශයට ආවේණික වචන කෝෂයක් පිළියෙල කරන්න.
2. මගී ප්‍රවාහනය හා සම්බන්ධව බස් රථ ආශ්‍රිතව ව්‍යවහාර කෙරෙන වචන කෝෂයක් සකසන්න.
3. කේ. ජයතිලක සූරීන්ගේ 'චරිත තුනක්' නවකතාව කියවා එහි ප්‍රාදේශික හා පරිමිත භාෂා යෙදුම් නිර්මාණකරණයට යොදා ගත් ආකාරය විමසීමට ලක් කරන්න.

සන්ධි

පූර්ව හා අපර වර්ණ හෙවත් අක්ෂර නිසියාකාරයෙන් ගැළපීම සන්ධි නම් වන බව සිදත් සඟරාව දක්වයි.

පූර්ව අක්ෂරය ලෙස සැලකෙන්නේ මුල් පදයේ අග ඇති අක්ෂරය යි. දෙවන පදයේ මුල ඇති අක්ෂරය අපර අක්ෂරය යි. පූර්ව හා අපර අක්ෂර අතර ලෝප, ආදේශ, ආගම ආදි සන්ධි කාර්ය මගින් පද සන්ධි වීම සිදු වේ.

සන්ධි විධිය	උදාහරණ
පූර්වස්වරලෝප සන්ධි	සුරත, ගිරග, නළඟන
පරස්වරලෝප සන්ධි	ගුරුතුමා, බුදුකුරු, පිළිතුරු
ස්වර සන්ධි	රුවනාර, මලසුන, උනුන්
ස්වරාදේශ සන්ධි	මොහොර, මෙහෙසුරු, වටොර
ගාත්‍රාදේශ සන්ධි	දඹුවම්. ගිනියම්, පණයම්
පූර්වරූප සන්ධි	අත්තම්, විස්සම්, කම්මල
පරරූප සන්ධි	තප්පර, කොග්ගල, අස්සන
ගාත්‍රාක්ෂරලෝප සන්ධි	නියංසාය, ළිංවතුර, නෙලුම්මල්
ආගම සන්ධි	නිරවුල්, වියවුල්, කටුවල
ද්විත්වරූප සන්ධි	දුන්න, වැද්දා, කුරුල්ලා

ලිඛිත අභ්‍යාස

1. පහත සඳහන් පද විසන්ධි කරන්න.

i. අග්ගළා
ii. අත්තම්මා
iii. අස්සැද්දුම
iv. කුඩම්මා
v. මුදලිඳු

2. පහත සඳහන් පද සන්ධි කරන්න.

i. කොස් ඉන්න
ii. දුක් පත්
iii. මුගු බියලි
iv. පන් හල
v. මහි අංගණ

3. නිවැරදි පිළිතුර තෝරන්න.

(අ) **වන්නම්, දෑස යන පද පිළිවෙළින් අයත් වන්නේ කවර සන්ධි විධිවලට ද?**

i. පරරූප සන්ධි, ස්වරාදේශ සන්ධි
ii. පූර්වස්වරලෝප සන්ධි, ස්වරාදේශ සන්ධි
iii. ද්විත්වරූප සන්ධි, පරස්වරලෝප සන්ධි
iv. පූර්වරූප සන්ධි, ස්වර සන්ධි

(ආ) **ඔවුනොවුන්, සිතියම් යන පද පිළිවෙළින් අයත් වන්නේ කවර සන්ධි විධිවලට ද?**

i. පරරූප සන්ධි, ස්වරාදේශ සන්ධි
ii. පරරූප සන්ධි, ස්වර සන්ධි
iii. ස්වර සන්ධි, ගාත්‍රාදේශ සන්ධි
iv. ස්වරාදේශ සන්ධි, ආගම සන්ධි

(ඇ) **එක ම වර්ගයට අයත් සන්ධි පද ඇතුළත් වරණය තෝරන්න.**

i. නෙතග, ගුරුතුමා, පෙරපර, නැණැති
ii. උත්තමාචාර, සහෝදර, වල්ලම්බලම, සුරිඳු
iii. නුවනග, පසැස්, පුළුලුකුල, සුරනිඳු
iv. යනෙන, වැටුපිසපත, මිහිඳුතලා, මුලසුන

(ඈ) **මුලින් දී ඇති සන්ධි පදය නිවැරදිව විසන්ධි කර ඇති වරණය තෝරන්න.**

i. තඹරෝර - තඹර+රෝර
ii. ළිග්ගල - ළිප්+ගල
iii. වමත - වම+අත
iv. වත්තල - වත්+අල

(ඉ) **මුලින් දී ඇති දෙපදය වැරදි ලෙස සන්ධි කොට ඇති වරණය තෝරන්න.**

i. සං+උපකාරය - සමුපකාරය
ii. අති+අවශ්‍ය - අත්‍යාවශ්‍ය
iii. ඇත්+දළ - ඇද්දළ
iv. පොල්+අත්ත - පොල්ලත්ත

නොමිලේ බෙදා හැරීම සඳහා ය.